

Od Redakcji

Plato odetchnął. Odtąd poezja zdradziecka
Umysłów wytrzeźwionych oczadzać nie będzie...

(M. Konopnicka, *Za ostatnim poetą
zamknęła się brama...*)

1.

W części monograficznej 19. numeru „Poznańskich Studiów Polonistycznych. Serii Literackiej” publikujemy przede wszystkim artykuły o różnych aspektach obrazu poezji, który Piotr Chmielowski zawarł w swoim *Zarysie literatury polskiej z ostatnich lat szesnastu*. Skupiając w sobie różne wątki prowadzonej przez pozytywistów warszawskich kampanii antypoetyckiej, ta ogłoszona w 1881 roku i wielokrotnie potem wznawiana wpływowa rozprawa krytyczna zaważyła silnie na niekorzystnym, do dziś pokutującym w historii literatury wizerunku poezji popowstaniowej – na tym między innymi, że nazwiska wielu zdolnych poetów nie utworowały sobie drogi ani do świadomości badawczej, ani tym bardziej czytelniczej. Prezentowane tu rozważania dotyczą poglądów krytyka na temat granic czasowych i charakteru zarówno literatury dawnej, jak i jemu współczesnej, rozpatrują filozoficzne tło zapatrywań Chmielowskiego i język wartości, które podzielał i propagował, oraz analizują praktyki manipulacyjne stosowane przez niego przy omawianiu wierszy poszczególnych autorów: Leonarda Sowińskiego, Aleksandra Michaux–Mirona, Wiktora Gomulickiego oraz Adama Asnyka. Rekonstruują też ewolucję stanowiska autora *Zarysu* w kolejnych wznowieniach pracy, jak też reakcje na jego poglądy w pierwszym pokoleniu poetów Młodej Polski, zwłaszcza w krytyce Antoniego Langego. Wszystkie zgromadzone tu prace pokazują, jak skutecznie udało się Chmielowskiemu i jego formacji przejąć po romantykach rząd dusz; wszystkie też, wprost albo nie wprost, stawiają fundamentalne pytanie o powody wykluczania poetów i poezji przez utopie filozoficzne tudzież społeczności przeniknięte myślą utopijną. Dlatego do tej części tomu wpro-

wadzony został szkic o najnowszych zapatrywaniach naukowych na kwestię usunięcia poetów z idealnego państwa Platona.

2.

Przypominamy, że w niezależnym tematycznie od części głównej dziale analiz i interpretacji („Konfrontacje”) drukujemy teksty dotyczące różnych epok i autorów, będące za każdym razem przykładem świetnego warsztatu filologicznego. W tym numerze są to interpretacje poezji współczesnej. Każdy szkic nie tylko wnikliwie analizuje jeden wiersz ważnego autora, ale też pokazuje metodologię czy – lepiej powiedzieć – sposób czytania dzisiejszego polonisty. To bardzo inspirująca lekcja wiersza.

Równie istotna jest część ze szkicami krytycznymi („Lektury”). Znalazły się w niej nie tyle streszczenia, sprawozdania czy wąsko rozumiane recenzje książek naukowych, ile raczej rzetelne oraz wnikliwe rozważania i polemiki dotyczące ważnych publikacji literaturoznawczych. Zadaniem części zarezerwowanej na prace materiałowe („Odkrycia”) jest pokazanie nowoczesnego warsztatu literaturoznawczego oraz przybliżenie wyników wrend i innych poszukiwań. Na intelektualny deser proponujemy naszym Czytelnikom esej („Próby”).

3.

Kolejny numer pisma w części głównej poświęcony będzie twórczości Czesława Miłosza – poety, eseisty i tłumacza – badanej i opisywanej w perspektywie intertekstualnej i intersemiotycznej. Pragniemy spojrzeć na dzieło Miłosza przez pryzmat jego dialogów: sporów i polemik, ale też alegatycznych nawiązań i fascynacji określonymi wątkami kultury, poetykami, twórczością autorów mu współczesnych i wybieranych z tradycji jako ważne punkty odniesienia. Zdecydowany głos i ostro formułowane tezy sprawiały, że wokół poety tworzył się agon poglądów i postaw. Chcielibyśmy poddać go rekonstrukcji, opisując dzieło Miłosza w intertekstualnej perspektywie dysput, które on sam prowadził, ale które także inni prowadzili z nim – polemik często bardzo gorących i wobec poety krytycznych. Prezentowane w numerze teksty będą miały charakter szczegółowych zbliżeń na owe rozmowy, przyniosą ich „zapis” rekonstruowany z różnych

punktów widzenia i określany przez odmiennie sformułowane pytania, stawiane tak przez interlokutorów Miłosza, jak i przez współczesnych badaczy. Teksty zorganizowane zostaną wokół trzech osi problemowych i w konsekwencji złożą się na trzy bloki poświęcone dialogom Miłosza kolejno z tradycją i liryką zachodnio- i wschodnioeuropejską, a także z polską literaturą współczesną. Jeden z tekstów będzie miał charakter dokumentarystyczny. Mamy nadzieję sięgnąć do niepublikowanych dotychczas, rozproszonych fragmentów spuścizny po Czesławie Miłoszu.

Redaktorem odpowiedzialnym za tę część numeru będzie prof. UAM dr hab. Agata Stankowska-Kozera.

*Radosław Okulicz-Kozaryn,
Marcin Jaworski, Piotr Śniedziewski*

